

Zastopanje lastnega podjetja po upo kojitvi

F Jure Mercina, Taxgroup davčno svetovanje

evronaevro@finance.si

Peter je edini lastnik in hkrati direktor v svojem deooju. Ker izpolnjuje pogoje za upokojitev, želi čim prej v pokoj, saj bi mu po prihajajoči pokojninski zakonodaji pripadala nižja pokojnina. Vendar zaradi upokojitve ne bi rad zaprl družbe in ustavil poslovanja.

S podobnimi dilemami se srečuje vse več lastnikov družb, ki se želijo upokojiti in hkrati še zastopati svoje podjetje. Po veljavni zakonodaji edini družbenik družbe, ki je v njej hkrati tudi poslovodja, ne more uveljavljati pravice do pokojnine, saj ima z vidika pokojninske zakonodaje status samozaposlenega – torej je na podlagi tega za-

vezan ostati socialno zavarovan. V večini primerov zato družbeniki ne hajo opravljati funkcijo poslovodne osebe in na poslovanje podjetja vplivajo samo posredno prek lastništva (glasovanje na skupščini ...).

Ali lahko družbenik po upokojitvi ohrani vsaj nekatera formalna pooblastila? Zdajšnja zakonodaja dopušča, da lahko družbenik tudi po upokojitvi v družbi ohrani nekatera neposredna formalna pooblastila. Ta pridobi upokojeni družbenik s svojim imenovanjem za prokurista družbe. Prokurist je v skladu z **ZGD-1** zastopnik družbe na podlagi podeljenega pooblastila in lahko opravlja vsa pravna dejanja, ki sodijo v pravno sposobnost družbe, razen odsvojitve in obremenitve nepremičnin, za kar potrebuje dodatno pooblastilo.

Zastopanje družbe kot prokurist

Po zakonu ima prokurist zelo široka pooblastila, s čimer lahko dejansko opravlja enake naloge kot poslovodna oseba. Bolj natančno se pravice in obveznosti prokurista določijo v pogodbi, sklenjeni med družbo in prokuristom. Pravno gledano pa prokurist ni izenačen s poslovodno osebo, ker ni zakoniti zastopnik družbe, ampak le njen pooblaščenec. Ker družba za veljavno sklepanje poslov po zakonu potrebuje zakonitega zastopnika, lahko prokurist svojo funkcijo opravlja samo, če ima družba hkrati tudi poslovodno osebo.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Po ZPIZ-1 se morajo v obvezno zavarovanje vključiti družbeniki zasebnih družb in zavodov, ki so poslovodne

osebe in hkrati niso zavarovane na drugi podlagi. Status poslovodne osebe za ugotovitev obveznosti zavarovanja se presoja po ZGD-1, iz česar sledi, da prokurist ni poslovodna oseba. Tako stališče je potrdil tudi Zpiz v svojem pojasnilu številka 015-36/2010 (02160) z dne 20. septembra letos. V tem piše, da zdajšnja zakonodaja ne daje pooblastila, da bi se status poslovodne osebe v zvezi z obveznostjo vključitve v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ugotavljal po vsebini dela, ki ga oseba v družbi dejansko opravlja, niti po pogodbi, ki je med osebo in družbo sklenjena, temveč izključno na podlagi tega, ali je ta oseba v sodni register vpisana kot poslovodna oseba ali kot prokurist.

Posledice za zavarovance

Zdajšnja zakonodaja ponuja nekatere zanimive

sklepe. Ureditev je vsekakor naklonjena upokojencem, ki bodo lahko opravljali funkcijo prokurista v svojih družbah, pri čemer ne bodo izgubili pravice do pokojnine niti se jim ne bo treba znova vključiti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Prav tako pri upokojencih ni omejitev pri višini dohodka, ki ga bodo prejeli kot prokuristi.

Pojasnilo odpira tudi nekatere druge dileme. Tako se edini družbenik, ki je v svoji družbi le prokurist, očitno ni zavezan vključiti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če njegov mesečni dohodek, prejet na podlagi opravljanja nalog prokurista, ne presega zneska minimalne plače (gre za dohodek iz drugega pogodbenega razmerja po petem odstavku 13. člena ZPIZ-1). Ker prokurist formalno ni poslovodna oseba, ni izpolnjen

pogoj za status samozaposlene osebe in s tem za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Omejitve in tveganja

Ob številnih prednostih, ki jih prinaša položaj prokurista – omogočeno zastopanje družbe brez potrebe po dodatnih pooblastilih, ki bi jih na družbenika moral prinašati poslovodja –, pa se je treba zavedati tveganja, da bi se posameznik moral znova vključiti v obvezno socialno zavarovanje.

Pomembno je, da pri opravljanju nalog prokurista niso podani elementi delovnega razmerja. Če pristojni organ ugotovi, da so podani elementi delovnega razmerja, namreč lahko za nazaj zahteva vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, plačilo prispevkov ter vračilo prejete pokojnine

za čas, ko je trajalo delovno razmerje. Poleg tega je treba opozoriti tudi na tveganje spremembe zakonodaje ali Zpizovo stališče do obravnavane problematike. V pripravi je namreč novi ZPIZ-2, ki utegne spremeniti zdajšnjo zakonsko ureditev.

Pomembno je upoštevati tudi razmerje med prokuristom in poslovodno osebo – prokurist ima v skladu z ZGD-1 pravico do skoraj neomejenega zastopanja družbe, vendar pa mora pri tem upoštevati odločitve, ki jih sprejema poslovodna oseba. Prokurist torej ni niti organ odločanja niti organ vodenja v družbi, ampak ima predvsem naloge zastopanja proti tretjim osebam. Torej mora vse pomembne poslovne odločitve v družbi sprejemati izključno poslovodna oseba, prokurist pa mu lahko svetuje pri tem. ●